

odboru; jako vstreže odboru on, ki mu pošlje njegovo podobo.

8. Ker so se omenjene obravnave vlekli blizo do 8. ure zvečer, zato sklene odbor, priprave za „mali naučni slovník“ obravnavati v prihodnji skupščini. Gospod dr. R. Razlag samo na ogled pokaže a) mali česki naučni slovník Rittersbergov od 1850. l. in b) prvi snopič nemškega takega slovníčka, ki je jel izhajati 1870. l. in ga izdaja Meyer pod naslovom „Handlexicon des allgemeinen Wissens in Einem Bande“ — da-si ju gg. odborniki ogledajo do prihodnje skupščine.

9. Dva posebna nasveta gosp. J. Pajka in gosp. dr. Jan. Bleiweisovo poročilo o g. Zalokarjevem rokopisu za prihodnjo skupščino odloživši, g. dr. Costa prebere: a) važno pismo banke „Slavije“, s katerim ona odboru naznanja to-le: „Da bi se od narodnega zavoda razun podpore našega ljudstva podpirala tudi druga narodna podvzetja, naročila je banka „Slavija“ svojim zastopnikom prašati ponudnike pri zavarovanji, ali ne bi darovali ali vsega ali vsaj nekoliko svojega čistega dobička Matici slovenski, dramatičnemu ali Mohorjevemu društvu, za Vodnikov ali Tomanov spominek itd. — Priznati moramo, da je to podvzetje že mnogo deležnikov pridobilo, kajti mnogi družniki so na ta način dobiček prepustili slovenskim društvom. — Se ve da je to za posamesnega majhen znesek, ako se pa do konca 1871. leta združi mnogo vpiscev, ki svoj dobiček darujejo narodnim stvarém, nabere se gotovo lep znesek v korist omenjenih narodnih podvzetij; šumo bode banka vsako leto odboru poverjenikov slovenskih oddala, da jo razdeli med dotične narodne zavode. — Da bi se bilo nadjati dobrega vspeha, treba, da slavna Matica „Slavijo“ v njeni delavnosti podpira z mnogokratnim priporočanjem. — Podali bomo sl. Matici sèm ter tjà natančen pregled onih, ki vsaj na ta način podpirajo narodno stvar“.

Prebravši b) pismo, s katerim „Slavija“ Matico vpraša, ali nima premakljivih reči, ki bi jih hotela zavarovati pri „Slaviji“, stavi g. dr. Costa še dva predloga: a) „Naj sl. odbor vloží prošnjo za privoljenje lastne tiskarnice, in b) naj slavni odbor pooblastí gospodarski odsek, da v Maticinih sobah omisli potrebno osvečavo za večerne shode in gasilno orodje, kakoršno zahteva novi mestni gasilni red. (Odbor soglasno pritrdi obema predlogoma ter se razide ob 8. uri zvečer.)

Mitologične preiskave.

S i v a ,

božica polabskih in českých Slovanov.

Spisal Davorin Trstenjak.

(Konec.)

Al tudi opice (affen) najdemo kot atribut Sivin; kaj pa dela ta v slovanskem bajeslovju? Med retranskimi starotinami sedi opec na Sivini glavi; obražen je na eni darivni skledi, ki ima napis: „Ap“ in „Belbog“; sopet na drugi darivni skledi, ki ima napis: „Siba“; na žrtvinskem nožu z napisom: Siva, zraven kebra.¹⁾ Opee*) tudi vidimo v družbi Waceradove Sive. Piper nam vso sliko tako popisuje: „Auf dem Titelblatt der Handschrift des unter dem Namen „mater verborum“ bekannten, mit böhmischen Glossen vermehrten Glossars, welcher von dem Maler Miroslav mit Miniaturen

¹⁾ Masch. fig. 49. 51. 59.

*) Napis ap (ahp) stareja oblika za op, staro-gorenjenemški affo, staroškand. api, sansk. kapi, gršk. *ἄπός*. V slov. in nemšk. je načetni glasnik odpadel.

geschmückt ist, ist die Initiale A verziert mit phantastischen Gebilden und demonischen Gestalten, man erblickt in derselben eine weibliche, oben unbekleidete Figur, welche zwei Pflanzen hält mit der Umschrift: Estas-Siva. Ueber dieser heidnischen Gottheit sitzt ein Männlein mit rothen Strumpfhosen und weitem Mantel, welcher die Geige streichend das Gesicht zu einem fröhlichen Gelächter verzieht. Man sieht noch ein Brustbild einer männlichen Figur, den ein Teufel bei den Haaren reißt, während ein Affe das vom Haupte fließende Blut leckt itd.¹⁾ Piper misli, da vse to značuje triumf krščanske cerkve nad poganstvom, mogoče, da je slednja predstava, po kateri dva opca sovo kronata, symbol hudega duha, al prvešnje nam daje celo legendo iz življenja solnčnega božanstva, da se res moramo čuditi, in ne moremo misliti, da tukaj vlada gol slučaj. Opca najdemo med retranskimi starotinami kot atribut Belboga, — toraj solnčnega božanstva, dalje v družbi kebra, ki je, kakor je Kreuzer dovolj dokazal, symbol rojenja in luči, zato ga tudi najdemo v Radogostovi darivni skledi in zraven napis „Belbog“. Že Masch je kazal na indijski mytus o opci Hanumanu, kateri reši Sito, kar pomenja: brazda — setva iz oblasti Ravanove.

Dolga ta mitična legenda je popisana v indijskem eposu: Ramayâna.²⁾ Tudi Dapper³⁾ jo je obširno popisal. Rama tudi Bâla-Rama, der durch seine Kraft Erfreunde, je imel ljubico nevesto Sito, to mu ukrade Ravâna in jo zapre v svoj dvor. Rama pošlje opca Hanumana Site iskat, ta jo najde pod drevom Sesam — simbolom rodovitnosti, — jej izroči prstan Ramov, in prinese njemu glas, da je Sito našel. Rama se napravi z bratom svojim bližencem (Zwillingsbruder) na vojsko proti Ravâni, in po hudem bojevanji s pomočjo opca Hanumana in družih opecev premaga Râvano, in reši svojo ljubico Sito, ktera je bila šest mesecev v Ravânovi sužnosti, in ni mogla, kakor Proserpina s Plutonom, ž njim otrok roditi. Vsi kritični mytologi so v Rami spoznali solnčno božanstvo; za takošno ga tudi spričujejo njegovi atributi, namreč: meč, kij, ognjeno kolesce, plužno železo, semenje, palmovo drevo, levja koža itd. Njegova nevesta se veli Sita, to je, brazda, toraj boginja rodivne zemlje, ta je šest zimskih mesecev vjeta in v oblasti orjaša Ravâne, od: rava, črn, gelbgrau, lat. ravus, toraj sôznica zimskega vladarja, kateri nima moči obrodovitenja. On se vjema z našim Trdoglavom, in tudi Potebnja je napotil na različne slovanske narodne pripovedke, po katerih bogatini rešijo device iz sužnosti orjakov, zmajev itd., in rekel, da v vseh teh pripovedkah se imajo iskati ostanki mitičnih staroslovanskih nazorov, po katerih solnce reši zemljo iz sužnosti zime. Da je polabsko-slovanska Siva bila družica solnčnega boga Radogosta, pričuje ta okoliščina, da se na retranskih spomenikih zmirom najde v družbi njegovi. Na nekem kamnenem spomeniku stoji napis: Siva Radegast (glej Krolmus Prihod Slova str. 171).

(Konec prihodnjič.)

Politične stvari.

„Česar mi (Nemci) nočemo, to ne sme biti!“

Tako smo te dni brali v graški „Tagespošti. — Ne moremo si kaj, da ne bi tega preholega izreka deli na rešeto poštene kritike.

¹⁾ Piper, Symbol. der christl. Kunst II, 334. 335. ²⁾ Ramayâna ed Schlegel I, 196, 215. ³⁾ Dapper, Asia, str. 72. seq.

Časniki centralistične stranke, ktera misli, da Avstrija je njena molzna krava, njeni nenemški narodi pa da so na svetu samo zato, da jih na svoj dobiček samovoljno žulijo Nemci, se od togote penijo, da je pri nas sploh mogoče bilo izvoliti ministerstvo tako, v katerem so tudi družih narodov možjé poleg Nemcev, ki mislijo, da edini imajo privilegijo do ministerskih stolov.

Kakor se sploh v človeškem življenju pripeti, da najbolj spačeni ljudje najbolj vpijejo zoper nesposobnost, tako se tudi zgodí v časništvu, da zlasti zakotni pisarji zgubé vso sramožljivost, in da v besni togoti, v katero se zagrižejo, v gnjusni goloti pokažejo revščino svojega duhá.

Dva taka časnika sta graška „Tagespošta“ in Dežmanov „Tagblatt“, ktera sta poslednje dni o Poljakih drugem avstrijskim národom nasproti govorila tako, da se očitno kaže zavrženost, v katero so zabredli centralisti. — Komu je neznan, kako nesramno je o Poljakih in njihovi resoluciji koterija, kateri služita ta dva časnika, govorila o tistem času, ko je — Avstriji na nesrečo — v svojih rokah imela državno krmilo. V razvpiti spomenici Giskro-Herbstovi in njunih tovaršev je očitno izrečeno, da Poljaki od njih nimajo nič pričakovati, češ, da vsaka svoboda, njim podeljena, bi Ruse pripeljala v deželo. Zdaj pa, ko se je spremenila sapa in podoba je, da se dela za blagor vseh milijonov avstrijskih narodov, resnici v obraz privrženci centralistične koterije tajé to, kar ves svet vé, da je res. Zdaj, ko vidijo, da je prišel povračilni dan, in da se vsi pošteni ljudje z zaničevanjem obračajo od njihovih namer, radi bi vse privolili Poljakom, da bi si jih pridobili na pomoč zoper vse druge narode avstrijske, Z nesramnostjo, kateri ni enake, kričijo: Poljaki morejo svojo resolucijo izpeljati le v najoži zvezi z dunajskim centralističnim državnim zborom, to je, v zvezi z ono stranko, ki jih je, dokler je držala za krmilo, zvijačno za nos vodila z zasramovanjem, ki je moralo razžaliti blagi narod Poljski, — v zvezi z ono stranko, ki je leto za letom odlašala rešitev njihove resolucije, katero je, brž ko je mislila, da na trdnih nogah stoji njena vlada, zasmehovaje vrgla pod klop, — v zvezi z ono stranko, ki je z vrtoglavnimi početji, spačenostjo, zvijačami in z enacimi pomočki iz ubogih narodov vedla iztisniti milijone, s katerimi si je zidala krasna poslopja in kupovala grajščine.

Če se že vse to mora studiti vsakemu poštemu človeku, bodi si národa ktereга koli si bodi, kako razžaljiva mora še le biti predrznost, s katero ti vitezi trdijo, da se v Avstriji nič ne smé zgoditi česar nočejo Nemci!

Če avstrijski národí doslé še niso vedeli, kaj namerava in kam vleče ta stranka; odslé menda vendar več ne bodo dvomili, da je edino le sla po gospodarstvu, ki vodi to stranko.

V Avstriji se ne sme zgoditi nič, česar nočejo — ti vrtoglavci!

Tù najprej nastane vprašanje: Česa pa neki nočejo?

Odgovor je ta-le:

Oni nočejo, da bi se izpeljali sklepi galicijskega deželneга zbora; to so pokazali s tem, da so resolucijo njegovo vrgli pod klop, ko so gospodarovali; — oni nočejo sklepov českega deželneга zbora, ki so izrečeni v deklaraciji; — oni nočejo sklepov kranjskega deželneга zbora; — oni nočejo pravice priznati Tirolcem, Dalmatincem, Istrijanom, Rumunom in vsem Slovanom; oni nočejo mirú in sprave med narodi; oni nočejo, da bi nehala vrtoglavica, ktera se še nikdar nikjer ni vselila v nobeni državi v toliki meri, kakor v Avstriji. Njihova trma naj bo edino merodajna. Njej naj se uklanja vladar z vsemi

državnopravnimi zbori, kajti v Avstriji se ne sme nič zgoditi, česar oni nočejo! Kteri jezik ima besedo, ki bi izrazila tako predrznost! —

Svet hrepení po svobodi, in prav taki časniki, kakoršna sta „Tagespošta“ in „Tagblatt“, ki hočeta biti med apostoli svobode, se ne sramujejo izreka: Da! svobodo hočemo, toda le tako svobodo, ktera je nam po vseči, to je, mi hočemo biti kladvo, vsi drugi národi naj pa bodejo nakovalo, po katerem hočemo udrihati po vsi svoji slasti! —

Dopisi.

Iz Trsta 20. sveč. — Že imamo vreme spomladansko; kmalu bodo mandeljni cveteli; v vinogradih vže se vse giblje, trte vežejo in tù in tam vže kopljejo; Bog daj, da ne bi zastonj! — Grozovito število zabojev pušek se prevažva skozi Trst, — kam pa? tega ne more nihče na tanko izvedeti, samo to se zna, da iz Beča dohajajo. — Novega ces. namestnika nič kaj z veseljem ne pričakujemo, ker bo gotovo, kakor prvi, na dvojno mero meril; on ne ume našega jezika, če je res, kar se nam pripoveduje; Lahoni pa se ga toliko bolj veselijo, ker ima še od onega časa, ko je pred več leti tukaj bil, mnogo prijateljev, kateri bodo gotovo v sprednji vrsti, mi Slovenci pa v zadnji tudi nočemo stati. Ne udajmo se! — Pustne veselice so pri nas z zadnjim plesom veselemu času slovó dale; plesi v mestni kakor v Rojanski čitalnici so bili krasni in v lepem redu, kajti izvrstni voditelj v mestni g. Mančkovič, in v Rojanski g. Durn Rok sta pripomogla lepo v povzdigo veselice. Godba vojaška, izvrstni zbori Čehov so nas s samimi slovanskimi melodijami razveseljevali; slava jim! Ne morem si pa kaj, da ne bi izrekel, kar mi tlači srce, namreč to, da se nahajajo nekteri udje naše mestne čitalnice, ki Rojanski, kot eni prvih čitalnic, pesek mečejo v oči s tem, da pri vsaki priliki, ako se kdo prav „aristokratično“ ne véde, nosove vihajo, rekoč: „kaj misliš, da si v Rojanski čitalnici!“ Mar pa misli „ta gospôda“, da so čitalničarji Rojanski surovi divjaki, in da so drugi iz družega testá, kakor je na priliko trgovski pomočnik pri gosp. T...u? Tako obnašanje dela razpor, nesloga pa narodno gibanje zavira!

Ud obeh čitalnic, ki pravico ljubi.

V Gorici 16. febr. — $x+y$. — „Soča“ je od mrtvih vstala! Prihodnji četrtek 23. dne t. m. bo imela pri „zlati zvezdi“ občni zbor. Program bi bil dovolj zanimiv, ako ne bi prišle nektore točke tako pozno. Na dnevni red so djane te-le stvari: „Ljubljanski program“; izjava o pojasnilnem pismu laških deželnih poslancev; ustanovljenje časnika; volitev enega odbornika.

Iz slovenskega Štajarja. — Osnovalni odbor katoliškega tiskarnega društva v Mariboru, čegar namen je cerkvene, socialne (družabne) in narodne koristi pospeševati s pomočjo tiska (knjig), je ravnokar razposlal sledeči

O k l i c.

Nevarnosti, ki žugajo naši narodnosti in naši veri, opominjajo nas, da mislimo na pripomočke, s katerimi nevarnostim odidemo, in da se ozremo po vzrokih, iz katerih izvira naša slabost.

Naši rodoljubi delajo brez vztrajne podpore in večidel brez zveze osamljeni in v tej osamljenosti brez pravega vspeha.

Večini ljudstva vse preuborno tekó viri pravega spoznanja o njegovih pravicah in dolžnostih, to posebno zato, ker se dotične politične novine prodajajo po ceni, ktere vsakdo ne zmore.